

HIRDETMEŊYEK.

előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények sde intézendők.

Bégmentetlen levelek csak ismert kezektől
fogadtattak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben bához hordva vagy vidékre postán
küldve:

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy óra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Öt-hasábospétisors egyszeri beigatásáért 5 kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyiltér 4 hasábos pétisorsért 20 kr.

XIII. évfolyam 1886.

Debreczen. Szerda augusztus 4.

150. szám.

A nép szava

A népgyűlés az ország fővárosában
vasárnap délután lefolyt minden rendet-
lenség, minden zajosabb tüntetés nélkül.
Azok, a kik a tömegek utcái szre-
plésétől — megelőző példák nyomán
— a jelen esetben sem vártak egyebet,
a szennvedély tulsulyra jutásánál, s holmi
fékte en tüntetéseküél, azok e népgyűlést
illetőleg megcsalódtak feltevéseikben. A
gyűlés lefolyt teljes rendben és ünnepies
komolysággal.

A népgyűlés szónokai — pár köz-
beszólás kivételével — nyugodtan, za-
variatlanul mondhattak el beszédeiket. A
sok ezerre menő néptömeg oktanai za-
jongásokkal nem rontott a gyűlés méltó-
ságán. A szónoklatok hazafias kifejezé-
seire felzúgott az éljen zaj, s olykor be-
levegőült az emaradhatlan abzugolás is,
mindazáltal azok, a kik e népgyűlést
terveztek és végrehajtottak, a sikerrel
teljesen meg lehetnek elégedve.

A gyűlés külső sikere teljes, ugya
szónokok, mint a hallgatóság, óvatosan
elkerült mindent, ami az ünnepies komo-
lyságát bármily irányban megzavar-
hatta volna. És nekünk, kik a tömegek
szereplésének politikai kérdésekben
barátjai nem vagyunk, kétszeres okunk
van örülni a felett, hogy a népgyűlés
minden rendzavarás nélkül folyt le.

Szívesen elismerjük, hogy a gyűlé-
sen jelen voltak magatartása méltó volt
egy politikailag érett nemzet polgársá-
gához.

Szívesen elismerjük továbbá azt is,
hogy az a javaslat, melyet báró Kaas
Ivör a méltóságos népgyűlés elé terjeszt-
ett, sem a kormány kezét nem köti meg,
hogy esetleg e nemzeti sérelem ellen
megfelelő elégtételt szerezhessen, sem
egyáltalán az alkotmányos factorok sza-
bad elhatározását nem befolyásolja.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Liszt Ferencz gyermek
éveiből.

Talán Liszt Ferencznél bizonyult be-
legerősebben, hogy az ember fejlődésére,
eszme- és kedély világára minő hatalmas be-
folyással van a szülői nevelés. Atyja Liszt
Adám, előkelő magyar nemesi családból származ-
mazván, a sors csapásait nemes lélekkel
méltóan tudta tűrni s bír mint herceg és
terháy egyik uradalmi hivatalnok, szerény
viszonyok között élt, egyszerű és takarékos
életmódja mellett még sem mulasztott el sem-
mit, hogy egyetlen fiát, Ferenczet, kellő ne-
velésben részesítse. Művelt és tudományosan
képzett férfi volt, s a mellett szenvedélye-
sen szerette a zenét, sőt kitűnt a zongora-
hegedű és gordonkajátékban is. De az ily
atyja mellett Ferencz még valódi örangyalt,
birt édesanyjában, ki egyetlen fia szeretete
és ápolásában találta minden boldogságát.
Valóságos érületű lévén, legfőbb gondját ké-
pezte, hogy fiában is ez érületet táplálja és
fokozza s ebbe végre annyira beleélté ma-
gát, hogy a szülőknél szokásos tervezet-
szerint nem ismert más vágyat, minthogy
fia valaha az egyházi rend tagja legyen.

Az alig hat éves Ferencz már korán
elárulta rendkívüli hajlamát és tehetségét a
zene iránt, melyet atyja minden áron igye-
kezett fokozni és kifejteni. Ő maga oktatta
a zongorajátékban és mindennap nagyobb-
lón bámulata ama rendkívüli gyors előhalá-
lás felett, melyet fiánál tapasztalt. Három
évig tartott az atyai oktatás és meglepő
eredményekre vezetett. Ezalatt azonban nagy
lelki aggodalmakon kellett a szülőknök ke-
resztül esniök. A gyenge testalkatu Ferencz
hosszabb ideig tartó betegségbe esett, mely
majdnem életébe került. A szerető szülők
nem egyszer állták körül a beteg fia ágyát
a megtört remény vigasztalatlan fájdalom-
val. De a kit a muzsa homlokon csókol már

E tekintetben tehát a hozott hatá-
rozat, sem a kormány, sem a törvény-
hozó testületekre oly kötelességeket egy-
általán nem kényszerít rá, a melyeket e
hatalmi tényezők a saját szabad elhatá-
rozásuktól is ne vettek volna magukra.
Mégóvni a nemzeti érület méltósá-
gát minden olyan támadás ellen, mely
a hadsereg hagyományos szellemének
örve alatt ellenünk intéztetett, kifejezést
adni az uralkodó iránti hagyományos hű-
ségnek; a hadseregben keresni azokat a
garanciákat, melyek országunk szabad
fejlődhetését lehetővé teszik; Magyaror-
szág államjogi különállásának törvényes-
ségét hangsúlyozni, mind oly tettelek, me-
lyeket nemcsak hogy a magyar politi-
kai élet összes pártjai készséggel aláír-
hatnak, hanem a melyeknek deklaráció-
jában még ellenségeink sem fedezhetnek
fel semmi megbotránkoztatót.

Es éppen azért, mert a népgyűlé-
sen hozott rezolúciókban semmi olyan
nem foglaltatik, a mely az alkotmányos
élet egyes faktorainak szabad elhatáro-
zását más irányba terelhetné, mint a mely
irányzatot e kérdésben azok minden kény-
szer nélkül tüztek ki, a gyűlésen elért
eredményben mi legalább semmi pozitív
jelleget sem vagyunk képesek felfedezni,
s éppen olyat nem, a mely utólagosan in-
dokolná a népgyűlések megtartásának
szükségét.

Elismerjük egész készséggel, hogy az
egész uemzetre kiható sérelemek orvos-
lási módjainak kiválasztása érdekében ész-
szerű dolog a népzéületnek és a nép-
akaratnak nyilvánulásait számításba venni,
de másfelől a politikai eszély és böl-
cesség azt diktálja, hogy a népakarat
kipuhatólása oly formák között eszkö-
zöltessék, a mely formákban semmi ve-
szedelmesebb irányzat lábra ne kaphas-
son. Már pedig az eltagadhatatlan tény,
hogy a népgyűlés nem az a forma, a

bölcsőjében, annak élete felett a költészet s
az emberiség géniusza szokott örködni, míg
be nem végzi a ráruházott magasatos hi-
vatást.

A nagyreményű gyermek is felüdült s
atyja a sok oldalról hozzá intézett felkérés-
nek nem tudván ellentálni, kilencz éves ko-
rában már nyilvánosan fellépett egy hang-
versenyben, Sopron városában, hol Ries Es-
dur és Hummel H moll versenyművét ját-
szotta oly rendkívüli sikerrel, hogy atyja el-
határozta, hogy fiát nagyobb városokban is
bemutassa. Pozsonyban játszott először; a si-
kert, melyet elért, a feltűnés, melyet játéka-
val okozott oly általános és mindenkit ma-
gával ragadó volt, hogy számosan a magyar
főurak közül azonnal vállalkoztak arra, hogy
a fiatal művész végleges kiképzetésének
költségeit fedezzék. E célra az Amadé,
Szapáry, Apponyi, Esterházy és Erdődy grófi
családok évenként 6000 frtot biztosítottak.

Ferencz atyjaekkor véglegesen Bécsbe
küldözött, hogy fiát ott, az akkori leghíresebb
mesterek által kiképeztesse. Anyja azonban
vigasztalhatatlan lett az új fordulatra s
nem akart tágitani attól, hogy fia mondjon
le a szerinte háládatlan művészi pályáról s
szentelje életét az egyháznak. Szemrehányá-
sokat tett férjének és fiának és érzékenyen
panaszkodott mindenfelé, hogy egy bizonyta-
lan jövő miatt feláldozzák a bizonyosabbat,
az előnyösebbet. A szülők különös szemrehá-
nyásainak és ingadozásainak végre maga a
kilencz éves gyermek vetett véget, felki-
áltván.

— Legyen meg az isten akarat. A mi
velünk Pozsonyban történt, az több a vélet-
lennél s a hol az anygatók intenek maguk-
hoz ott az ember fia ne késedelmezzék egy
perczig sem.

S a gyermek e határozott szavai győz-
tek. Az apa örömkönyvek közt ületle keblére
nagyreményű fiát s többé nem volt hatalom
vagy rábeszélés, mely tervétől eltántorította
volna.

melyben a nemzeti közakarata a maga
teljességében és konnyóságában juthas-
son kifejezésre. Mert jó, hogy a főváros-
ban tartott népgyűlés minden várakozás
ellenére a komolyság és méltóság keré-
teiben maradt meg, de ki biztosíthat a
felől, hogy vagy rossz vezetés vagy az
óvatosság hiánya, egyik-másik helyen nem
fog-e keret túllépésére vezetni, s ez-
által ép annak az érdeknek kockázta-
tását előidézni, a mely érdeket igen sok
esetben éppen a helytelen védelmi eszkö-
zök alkalmazása veszélyeztetni legjobban.

Meggondolandó tehát minden olyan
lépés, melyet politikai kérdésekben a nép
akaratára való hivatkozással tömeges ma-
nifestáció előidézése véget megtesznek.
Olyan időkben, mikor a kedélyek izga-
lomban vannak, a tömegekre való hivat-
kozás rendszerint a kérdés elmergesítésé-
re szokott vezetni. A tömegek ritkán
mérlegelnek politikai súlylaly bíró kér-
déseket, s előttük igen nehéz dolog meg-
értetni a komolyabb okokat, még
kevésbé az alkotmányt érintő kérdések
elintézésére alkalmas módozatokat.

Es különben is egészen más fakto-
roktól várható az elégtételi megszerzés,
mint a mely faktorok népgyűlési rezolu-
ciók képében találhatók meg az eszély-
nek és bölcsességnek szükség-s mértékét.

A népakarat nyilvánulására szolgáló
alkalom megteremtésére akkor van
csak szükség, mikor az alkotmányos
faktorok összes ereje elégtelenné vált a
nemzeti sérelemek kiegyenlítésére. Ennek
szüksége jelen esetben egyáltalán be-
nem állott. Az a hírhedt Janszki kérdés
is utcai szó-oklatok vagy tüntetések
által meg nem korrigálható, sőt éppen
attól lehet tartani, hogy ha az alkotmány
értelmében jogosult faktorok kikerülésé-
vel kísértetik meg az elégtételt szerzés, ez
államjogi rázkódásokra vezet

Ez idő alatt Hummel Sopronból Wei-
marba költözött udvari karmesternek. Liszt
Adám eleinte az ő vezetésére akarta fiát
bizni, s habozott, vajjon Weimarba Hum-
m-lhez, vagy Bécsbe Czerny Károlyhoz
adja e fiát. Csakhamar azonban ez utóbbi tel-
jes önzetlenséggel járt el. Tiszteletdíjat sem
akart elfogadni.

Liszt mindig élénk hálaérzettel gondolt
Czernyre, ki irányában oly szépen viselte
magát. Midőn mint 15—16 éves már Páris-
mégődította, egy ízben az olasz bulvárdon
sétálva atyjával, találkozott az épp akkor
ott időzött Hummellel. Az atya hidegen kö-
szönt és meg nem állhatta, hogy szemére
ne vessen, a amiért oly hidegen bánt fiával,
mikor az ő vezetésére akarta bizni, azt mond-
ván, hogy ugy sem lesz beőle semmi.

— Lásd, mozdá neki a fiatal művész, e
találkozás alkalmával, mégis csak vált vala-
mi Ferenczből. Hummel zavartan és udvarias
böcsánatkérés-sel távozott.

Czerny vezetése alatt a 11 éves Liszt
csakhamar elérte a technika ama színvona-
lat, melyen túl az akkori álláspont szerint
alig volt már fokozat. Egyideűleg a nagy
hírben állott udvari karnagy Salleri oldala
mellett tanulmányozta a zeneszerzést és
rövid idő alatt nem csak kész harmónikus
és zeneirő lett, hanem bámulatosan elsajá-
tította a vezérkönyv olvasását is. Leginkább
vonzódott Beethoven műveivel, ki iránt
határtalan kegyeletet, vonzódást és bámu-
latot érzett.

Minden vágya, óhajtása abban összpön-
tosult, hogy a nagy mestert szinről szinre
láthassa. S e vágya teljesedésbe is ment.
Beethoven elfogadta a lángeszű gyermeket,
kiről már azelőtt anyai mgasztalót hallott.
Liszt mindenkor szent áhitattal emlékezett
arra a jelenetre, midőn mint 11 éves gyer-
mek szemtől szemben állott a legnagyobb ze-
neszeti géniusszal, ki talán valaha e világra
született.

Czerny, ki vele volt a nagy mesternél,

Azért tehát legyünk óvatosak, s ne
tegyünk olyat, a mi a helyett, hogy ja-
vitana, csak veszedelmes kockázattal jár.
—n—f.

Szegény-alap létesítése a törvényha-
tóságokban. A belügyminiszter, miként ér-
tesülünk, a következő körendeletet intézte az
összes megyei törvényhatóságokhoz. A köz-
ségekről szóló s folyó évi július hó 23-án
életbe lépett 1886. évi XXII. t.-cz 145. §-a
a község szegényeinek ellátásáról és az ezen
czélból szükséges szegényalap létesítéséről
rendelkezik.

A hivatkozott szakasz első három be-
kezdésében foglaltak az 1871. évi XVIII.
törvényczikk 131. §-ából vétetvén át, azokra
jelenleg kiterjeszkedni nem kívánok.

Ugyanezen szakasz, harmadik és negye-
dik bekezdésében azonban új rendelkezéseket,
nevezetesen azt tartalmazza, hogy a törvény-
hatóság kebelében levő több község, a szegé-
nyek ellátása czéljából a törvényhatóság jó-
váhagyása mellett egyesülhet, és hogy a
törvényhatóság azt is elrendelheti, hogy a
területén fekvő összes községek ezen czélból
egy egységes szegénya apot létesítsenek.
Midőn a törvény 145. §-nak ezen rendelkezé-
sére a törvényhatóságot figyelmeztetem, egyat-
tal felhívom, hogy a megyebeli községeket a
szegények ellátása tekintetében öket jelen
törvény alapján terhelő kötelezettség teljesi-
tetése végett, megfelelő szegényalap létesíté-
sére utasítsa; figyelmeztetvén a községeket
a törvény azon rendelkezésére, me y szerint
a szegények ellátása czéljából a törvényható-
ság jóváhagyása mellett egyesülhetnek. A
meenyiben pedig egy egységes szegény alap
létesítése mutatkoznék célszerűnek, felhívom
a törvényhatóságot, hogy az iránt az idézett
törvényszakasz értelmében saját hatáskörében
intézkedjék s hozott határozatát, a netán
beadandó felfolyamodványokkal együtt, jóvá-
hagyás végett ide mindenkor terjessze fel. A
szegényügy rendezése tárgyában 1872. évi
július hó 6-án 8803. szám alatt kibocsátott
körendelet határozmányai, további intézke-
déséig érvényben maradnak. Budapesten,
1886. évi július hó 30. T i s z a.

igy beszéli el e látogatást. Beethoven azt
kérdezte tőle: „Fiu mit, tudsz játszani? S a
kis Ferencz így válaszolt:

— Leginkább szerettem Bachot és őnt
játszani.

— Bachot és engemet, ismétlé Beetho-
ven és azután igyszólt: Nos halljuk.

— Melyik Bach-féle fágát játszom és ma-
lyik hangnemben? kérde Liszt, hangjegy nél-
kül a zongorához ülve.

— Bolond vagy te, fiam, mondá Beetho-
ven erre a kérdésre, de Liszt ezzel mit-
sem törődött, a zongorához ült és játszani
kezdett, majd így szólt:

— Beethoven ur én eléjtszom önnek ked-
venez darabomat, az ön, új trióját, — A zse-
niális mester-trio op. 97 volt ez, mely kevé-
sel az előtt jelent meg. Azonban alig hogy
hozzá akart fogni a játékhoz, Beethoven így
szólt hozzá:

— Fiu, hol vannak a hangjegyek, hol van
a hegedű- és gordonka kíséret?

— Oh Beethoven ur, hallgasson csak meg
majd meglátja, hogy én pótolni fogom a ki-
séreret, válaszolá Liszt.

Beethoven rendkívül megvolt lepelve.
Leült Liszttel szemben és mereven maga elé
neveze hallgatta játékát. A mikor befejezte,
felugrott székekéről, karjaiba zárta a kis Feren-
czet, és így szólt:

— Elég, te megértetted engemet, most
menj és érttes meg másokkal is.

E látogatás óta Beethoven a legnagyobb
érdeklődéssel viseltetett Liszt iránt és 1823-
ban, midőn Liszt Bécsben játszott, a bucau-
hangversenyre Beethoven is megjelent a kö-
zönség előtt megőlelte és valódi művésznek
nevezte.

Liszt ezután egymásután aratta sikereit
a külföldön. Beutazta Dél Németországot,
játszott Párisban, Londonban és Svájcban,
mindent diadalokat aratva. Mint 15—16
éves ifju már lábai előtt látta a világ hódá-
latát.

Türr tábornok a Janszky ügyről.

Türr István tábornok Emsből a következőket írja:

Ems, július hóban.

Metternich negyven évi böles politikája és korlátlan hatalma megszülte az 1848 eseményeket. Schwarzenbergtől Schmerlingig husz évig tartó kormányzat alatt Sadova-ig jutottunk. Ekkor, a nehéz megpróbáltatások után, a fejedelem alkotmányos alapra lépve, magyar királyiá koronáztatta magát s a haza elzárt határai megnyiták a száműzötteknek is.

A nemzetnek legnagyobb része, köztük magam is, a multak keserű emléket feledeve nem szenvedélyes bosszúszóval, hanem higgadt és észlelyes politikai mérséklettel iparkodtunk segíteni, a haza alkotmányát fűjlesztetni, a törvényt tisztelni, mi nélkül rend és szabadság fenn sem állhat.

Közel husz éve, hogy országgyűléseink és kormányainknak sok nehéz dologgal kelle megküzdniök. Alig ilt össze az első delegáció, midőn Grivisch tábornok abban oly enunciaciót tett, mi a kiegyezéssel homlok-egyenest ellenkezett; s minden utcai demonstráció nélkül a nemzeti kormány elégtelt kapott, miután Kuhn hadügyminiszter Grivischet azonnal a delegációban desavouálta. Azóta is történetek kisebb nagyobb suclódások, míg végre Janszky tábornok tapintatlan eljárása a nemzet érzületét és a szunyadt szenvedélyeket újból felkorbácolta és a példabeszéd szerint egy döröszg után négynek kelle következni; mielőtt a hiba helyrehozható, — azt pedig gyorsan, nem négygyűléssel, hanem alkotmányos uton lehet és kell rendbe hozni. Husz év óta a király meggyőződhetett, hogy mi a hadsereg tiszteljük, ép ezért ő felségétől bátran kérhetjük, hogy mint legfőbb hadur, rendelje el: hogy a sereg azon országban, melyen állomásozik, azon ország alkotmányát s magát a nemzetet is viszont tisztelje.

Mi tudjuk, mily belső küzdelmet állottunk ki, midőn 38 év előtt a végzetes bécsi politika azon szomorú helyzetbe hozott, hogy a haza és a király közt kelle választanunk.

A ki ma, legyen az akár fent, akár alant, ismét a törvénytelen és vesztes utjára akar szorítani, az a korona és a haza ellen vét, és ezért a király és a nemzetnek sokat kelle feledniök, és mégis azt látjuk, hogy a husz év alatt követett végzetes politika emberei, vagy azoknak ifjabb vak követői mit sem feledeve, mindig azon, már annyi vést hozott „divide et impera”, fegyverrel iagerkednek, pedig az ő uralmuk óta nagyot fordult az idő kereke, a ki vissza akarja fordítani, összezúzza azt. Azt mondja Montaigne: „tous les maux de ce monde viennent d'ambition”. A politikai láthatár eléggé vészterhes, és így még inkább arra vagyunk utalva, hogy nem a bosszu és szenvedély, hanem a biggadt törvénytisztelettel párosult érdekpótlakit kövessük, tehát jözan és szeszöl és egymásért s nem egymás ellen harcoljunk.

Türr István.

A hattyudal.

Novellette, Ohnet György után.

I.

Epen tizet ütött a dieppei városház tornyán, mikor a Rue Agvedo legszebb házai egyikéek ajtaja kinyílt. A kapun egy karcsu nőnövésű, elegáns megjelenésű fiatal szöke miss lépett ki, kinek rózsás arcát két kék szem ragyogta be. A leány csinos matrójel-szebe volt öltözve, borgonyokkal a gallériján és arany csikkokkal a karjain. Utánna egy szigoru lady lépdelt fekete selyem ruhában, harangforma, szalmából font kalappal a fején két napernyóval és egy legyezővel a kezében. A fiatal miss kéjjel szivta be az üde, za matos tengeri levegőt, gyönyörrel tipegett lapos sarku fénymázos cipőbe bújtatott lábcskáival s azt mondá:

— Szép idő van Harriett!

A szigoru lady — félreismerhetlenül nevelő — intett a fejével és beleegyezőleg mormogott valamit, aztán hegyes könyökének egy mozdulatával intett növendékének, hogy kövesse őt s a kikötő felé indult.

A tenger szürke sájkán rózsás fuvalom lebegett s csaknem ugy csillogott, mint az opál; fön a kék égen finom felhősökké lebegtek, s a tenger felől jövő üde széló ját-szadozott pajzánul a fák ide-oda hajló lombjaival és lobogtatá a vendégfogadók ormairatüztött zászlókat.

A parton, melynek gyejét a nap kiégette, a fűrdöndékek letiportak, kutyakéskedők vezették jászalagon különböző fajú ölebekből álló falkájukat. Jérsébe öltözött fiatal hölgyek és flanel rokolyát viselő urak laion-tenny-s játszottak, míg meztelen lábú babák egy ezernára kötött böreget ropítottak fel. A közuti vaspálya-kocsi, mely a kaszinótól a tengeri fűrdőig visz, álmosan csilingelve haladt el és az utcagyerekek torkuk szakadtából kiáltozva ajánlgatták az elhaladóknak versenypogramjukat.

A miss és kísérője a „Hotel Royal” elé értek, mikor egy lesütött fővel és melázó

A debreczeni ref. főgymnásium Ertesítője az 1885-86. iskolai évről.

II.

A főgymnásium mult iskolai évét rajzóló „Viszupillantás”-ból a szülék és gyámok tájékozása végett lapunk utján is közlendőnek tartjuk ugyancsak a tájárkarnak az egyhker-tanügyi bizottsághoz terjesztett következő megállapodásait melyeket a jövő héten össze-üledő egyház. kerületi közgyűlés lesz hivat-va teljesérvényre emelni:

1. A IV-ik és VII-ik osztályok melé a parallel osztályok felállítását az ezen osztályokban várható legnagyobb népesség tekintetéből a fejeleméntartás érdekében a leg-halaszthatlanabbnak tartja.

2. Az ezen két parallel osztály felállitása által igénybe veendő kiadástöbbletet a tandij oly módu felemeléssel véli fekézhető-nek, hogy az évi tandij minden protestans tanulóra nézve 18 frtban állapitátnék meg, a más vallásukra nézve kétszeres mennyiségben 36 frtban.

3. A gymnasiumi tanulók száma mérséklésére, illetőleg azoknak, kiknek a gymnasiumi pályán kiképzési céljok elérése nem remélhető, onnan eltávolítására nézve.

4. A jótéteményért beadott folyamodványoknak oly fels. erlését véli megkívánandónak mely a szülék valódi szegénységét és a jelentkező képességét az eddiginél világosabban kitüntesse.

5. Az egynevezett szegény tanulói jótéteményre az 1-6. osztályokban, csak protestans tanulókat kíván felvételn.

6. Ilyen jótéteményes tanulók közé ugyan felvétel csak felvételi vizsgálat alapján történhetik.

7. A mely jótéteményes tanuló az év végén elégtelen osztályt érdemelt, ha ezt kijavítja sem lehet az első félévben jótéteményes.

8. A javító és felvételi vizsgálatok csak a megállapított és hibridetendő napon tehetőek le, ezután csak díj mellett.

9. Végül a tanárak az egész tanítási rendszert az ujonnan feállitandó parallel osztályokra tekintettel kidolgozta, az ehhez szükséges új tanerök számára nézve javaslatot készített; a szükséges új kiadás és az ujonnan nyitandó forrásból, a tandijak felemeléséből merítendő fedezetet a kiadással mérleg be tette.

A vallásos érzés ápolása céljából a tanítási órák minden nap könyörgéssel kezdettek és végeztek, az ev. ref. tanulók, az egyházi énekek megtanítására külön adott órákon kívül a vallási órákon a vallásstanár vezetése alatt egyházi énekeket énekeltek, a más vallás-felekezethez tartozó tanulók vallási oktatásra járására kello figyelem forditott. Isteni tiszteletre az ev. ref. tanulók minden vasnap részt a főiskolai materemben, részint a városi templomokban jelentek meg a szükséges felügyelet mellett, egyszer az iskolai év folyamala alatt több tanárral együtt az urvacsoart felvették. A más vallásuk saját egyházuk innepein a tanítási órákon való megjelenéstől felmentettek.

A tanuló erkölcsi megviselete, tanulási szorgalma, tanórán látogatása szintén kedvezőnek mondható.

arczezal a vendéglöböl jövő fiatal ember csaknem beléjük ütközött. A fiatal ember megemelte a kalapját, néhány bocsnakéző szót mondott idegenszerű kiejtéssel s aztán a falhoz szorult, hogy szabad utat engedjen a hölgyeknek. A fiatal mis fekiáltására fel-emelte tekintetét, langoló pir futotta át arcát, finom fekete szemek ragyogtak s kezzeit összecsapva örvendetes csodálkozással így szölt:

— Daisy! Ön itt! Ön itt van, Daisy?

— Rikhard! kiáltá most a miss heves felindulástól elragadva. Azután bizalmasan, de egyszersmit parancsolólag megfogta az idegen karját és szenvedélyes kíváncsiságtól inditvatva, így beszélt:

— Mindenekelőtt szó jon növéremről... Hol hagyta őt? Hogy van ő? ... De milyen boldog is vag. ok én! ... Ön Dieppeben van ... következőleg ő is itt van önnek; ... Rikhard, kedves barátom, könyörgök önnek, hol van Maud? ... Gyorsan, gyorsan vezessen hozzá. Oh, mennyire égek a türelmet enségtől, hogy ölelhessem őt.

— Daisy! Drága gyermek! hóbegé Rikhard.

És fekete fűrtöktől koronázott szép homlokára mély redők húzódtak, mint a tó-tükörére, mikor szél fodrozta fel; szeméből könnyek csordultak ki és hangja remegett.

A harangkalupa szigoru matrona, ki első percében csaknem meg volt kövülve a bámulattól, idöközökben összeszedte erélyét s most elhatározta magát a közbelépésre.

— Drágám ... kétem ön ... kezdé, határozottan oda állva az idegen és növendéke közzé, ön tudja, hogy szölnak atyjának utasításai ... Ha csak sejtelle volna, hogy jelenlétemben ... ilyen találkozás ... Oh, oh, alig merek rá gondolni. Fontolja meg csak kedves gyermekem. Nem, nem az nem járja s ha ön nem volna elégé okos, hogy nekem engedelmessédjék, ez az ur kétségkívül fogja tudni mi a kötelessége. Ajjai megtagadták a szolgálatot; a

A tanuló ifjuságról szóló statisztikai adatok közül kiemeljük a következőket. Az év elején beiratott 722 nyilvános és 33 magán, összesen 755 tanuló; legtöbb az első a. és b. parallel osztályokba — 168; legkevesebb az ötödik és nyolcadik osztályokba — 66-66. Az év végé maradt 666 rendes tanuló. Ezek közül ev. ref. 539, ág. hitv. 11; r. kath. 36, g. kath. 2, g. kel. 19, izr. 59. Anya nyelve nézve: magyar 646, német és román 37. Elő-menetelre nézve jels 178, jó 153, elégséges 256, elégtelen egy tantárgyból 45, kettőből 45, többből 58. Különböző nemű segélyt (tandijmentesség, lakás, kenyér, ebéd, ingyen fél díj) kapott összesen 285 növendék.

Az erettségi vizsgálat eredménye; jelentkező vizsgára összesen 65 növendék; irásbeli sikerrel tett 60. szóbeli 41. Egyszerű erettségi bizonyítványt kapott 15, jót 11, jelest 5 ifju.

Az által, ásvány-, régészeti, történelmi és népművei muzeum adakozásokból szépen gyarapodott: a természetani szertár pedig vásárlásokból. A tankönyvek téra, mely a gym. tanárok rendelkezése alá van bocsátva, összesen 700 műből áll 1036 kötetben és 76 füzetben, az ifjuság könyvtár pedig 1137 műből 1324 kötetben áll.

Az értesítő végül közli az ösztöndíj-t kapott gym. tanulók névsorat. 47 alapítványból 144 tanuló kapott kisebb-nagyobb stipendiumot: legkisebbek 4 frt. a legnagyobbak 250 frtot tesznek (Simay Nagy); a legtöbb 30-40-50-60-80 frtos. Tudnivalók a 1886-87-dik iskolai évré.

A tanulók felvétele szeptember hó 8 első napján délelőtt 8-12 óráig történik. Délután a felvételi és javító vizsgálatok tartanak így renddel: az első és második osztályba menendők szeptember 1-ő és 2-dik; a többi osztályokba menendők szeptember 3-dik és 4-dik napján. Ezen napokon akár innen akár túl ugy javító felvételi vizsgálatok díjzétés mellett fogadtatnak el.

2. Felvétele a tanuló, a szülék vagy ezek megbizottjai kiseretében az igazgatónál jelentkezik, iskolai bizonyítványon kívül az 1-ő osztályra jelentkezők és az ujonnan jöttek keresztlevelét, illetőleg születési bizonyítványt is mutatván elő. Az igazgatótól mindenki beirási lapot kap, ennek előmutatása mellett a házagnyal befizeti a beírás és első félévi tandiját, lakásbért, első hónapra eső szegénytanulói vagy tápintezeti pótdíjat. A házagny a fizetés megtörténtét a beirási lapra fejgyeji, ezt így bemutatva iratik be az igazgatónál mindenki a beirási naplóba. Ezután beirási lapja adatait kitöltve jelentkezik azon osztály főnökénél, melybe felvételtett. A ki miudzt a beirási 8 nap alatt nem teljesítette, nem tanuló.

3. A 2 forint beirási díjat minden új tanuló külömbégt nélkül fizeti.

4. A jótéteményekért való folyamodványok a jelentkezők az igazgatónál be adandók szeptember két első napján, későbbi folyamodások figyelembe nem vetetnek.

5. Iskolai jótétemények

a) Egész vagy fél tandijmentesség bár melyik osztály beléikre nézve.

b) Az 1-6 osztálybeléikre nézve az ugy nevezett szegénytanulói jótétemény, mely áll egész tandijmentességből, lakás, kenyér- és ebédből a tápintezetben, vagy az igazgató által fogadott városi kosztadónál.

megütközéstől nem volt képes tovább folytatni; ugy állt ott a fiatal ember és növendéke közé ékelve, pirult arczezal, langoló szemekkel és zavarral, mely moso ygást és egyszersmind szánalmat is keltett. Daisy pedig összeráncolta hösán homlokát és ajkai köré fenyegető kifejezést vonva azt mondá:

— Harriett, édesem, hallgasson meg! Tudja, hogy reuden körülmények közt jó és endedelmes vagyok, s hogy mennyire szeretem ön. De ma — lássa Harriett — ma egy igen komoly eset előtt állunk ... Növéremről van szó, értie? növéremről, Maudról. Ah, Harriett és önnek volna szíve elvinni innen engemet, mikor egész valómon a Maudért való szeretet langol keresztül ...

Utolsó szavai a lányak könnyekbe futtak. Egy hintóban Tourvillebe kocszó társaság csodálkozva nézett a matrónára, a kinek e bájos leánya e magas, sápadt ifju jelenlétében zokogva esdekelt. A nevelőnöveg idög elszáut merevséggel csodálta őz fejét a harangforma kalap alatt. Végre azt mormogá;

— De mylódnak határozottan kijelentett akarata ...

— És a mis benső esedeklése! veté eilen Daisy élénken. Harriett, választthat a papa közt és én közöttem! Gyakran mondá nekem, hogy a világo szemmiétt se hagyja el engemet, hogy ha férjhez megyek is, reméli hogy mellettem marad, hogy a kis babákát ápolja és nevelje. Nos hát Harriett, ha ma nem képes elfelejteni kedvemért a kötelességet ... Oh, ezzel nagy fájdalmat fog nekem okozni ... De ebben az esetben köztünk egyszersmindkorra vége mindennek.

— Daisy, séránkozott a nevelőnöveg, most már a maga részéről is zokogásra fogva a dolgott ... Oh Daisy, az ön kedvéért édes kisikém miudreure kész volnék. Mindenne, hisz tudja ... Ah, életemet is szívesen feláldoznám. De egyenesen atya parancsa ellenre cselekedni ... Mit mond hozzá mylord, ha megtudja?

— Ezt csak bizza reám, én magam fo-

Mindezt a debreczeni ref. főgymnásiumban szerzett általános jels vagy jó osztályzatu szegénytanulók díjtalanul, az itt tanult gyengébb előmenetelűek 30 vagy 60 frt évi díjért, az ujonnan jöttek 60 frtért élvezik, a tápintezetben élmezettek ezért bizonyos szolgálatot teljesitenek. A 30 és 60 frt havi 3 vagy 6 frt előleges részletekben fizetendő. Az első havi részlet befizetése előtt senki be nem iratik a tanulók közzé.

c) A 7-dik és 8-dik osztálybeléikre nézve beirakás, melyért a beiráskor azonnal 6 frt, a 2-dik félév kezdetén 2 frt, az egész évre összesen 8 frt fizetendő; és tápintezeti jótétemény 12 általános jels vagy jó osztályzatu tanulóra nézve díjtalanul, mintegy 16 nak 4 frt havi pótdíj mellett.

6. A jótéteményekre felvételt illető szabályok:

a) Ugynevezett szegénytanulói jótéteményre az 1-6 osztályokban, lakás és tápintezeti jótéteményre a 7-ik és 8-ik osztályokban, akár díjtalanul, akár szabályszerű pótdíjak fizetése mellett csak protestans, tandijmentességre általában csak olyan tanuló vétethetik fel, ki a debreczeni ref. főgymnásiumban érdemelt jels, vagy jó osztályzatu.

b) Minden jótéteményért beadott folyamodványuk fel kell szerelve lenni: kereset levéllel, családi ivvel, az adókönny hiteles másolatával, polgári elöljáróság által kiállított szegénységi bizonyítvánnyal és a belkésnek a szülék szegénységét és a növendék tanulói pályára alkalmas voltát igazoló ajánlásával.

c) A jótéteményért folyamodó tanuló az 1-ő osztályba felvételi vizsgálat után vétetnek fel.

d) Minden benn lakó tanulóknak el kell látve lenni 4 pár fehér ruhával, 1 paplanal, 2 paplanlepedővel, 2 ágylep dővel, 1 párnával, 2 párnahéjjal, 1 ágylepítővel és záros ládával.

e) A mely tanuló az előző év végén elégtelen osztályzatot érdemelt, ha azt kijavította sem vétethetik fel jótéteményesnek ez iskolai év első felére.

f) Az 1-6 osztálybeli jótéteményes szegénytanulók száma mintegy 80-ban állapitattik meg.

7. A szülék vagy megbizottjaik a tanulóknak az igazgatóság tájékozó utasítása mellett fogadjanak szállást és kosztot. A ki tanulóknak szállást és kosztot adni kívánnak felhivhatnak, hogy ezen szándékukat, az utza és házszám megnevezésével, az adandó lakás minőségét megjelölésével a gymnasiumi igazgatónál előre jelentésk be. A bármi tekintetben nem alkalmas helyre a tanulók befogadását az igazgató megtilthatja, sőt onnan öket utólagosan is elrendelheti.

8. A szülék és megbizottjaik szerazzék be magos a tanulók részére a szükséges tankönyveket és tanszerket a nyomtatásban közzétett tankönyv sorozat szerint. Ezeket a tanulók az első tanítási órákor tartoznak az osztályfőnöknek bemutatni. A tanulók az iskolai törvények 4. §-a azon tilalmára, hogy szülék beleegyezése nélkül sem könyvet, sem egyéb értékös tárgyat eladniok nem szabad, azon hozzáadással figyelemztettek, hogy ezen tilalom megtrontól szigorúan fog-nak büntettetni.

A gymnasiumi igazgatóság.

gok vele erről beszélni. Ugy, most el van intézve a dolog, Harriett. Ön kedves, jó az szony s én mindig eszemben fogom tartani a jószágát.

— És rózsás ajkaival csókot nyomott nevelőnöjének égő arczára.

— Soha se fogom elfeledni, mit tett éretem. És Haraszti Rikhard ur, a sógorom hasonló kép halás emlékében fogja ön tartani, nemde?

— Az idegen könnyedén meghajtá magát s aztán Daisy felé fordulva, félhalkan így szölt:

— Ön a növéret akarja látni ... Ah! ... Ön nem fogja többé viszonlatni azt a Maudot a kit ismert ... Nagyon megváltozott a szegény Maud ... Ó nagyon beteg.

A kis miss sógorára emelte könnyekkel telt szemét:

— Veszélyesen? kérdé.

— Igen, Daisy, veszélyesen.

A leány felsikoltott.

— Gyorsan Rikhard, vezessen hozzá!

Es Harriett által követte a fiatalok beléptek a hotel udvarára. Mialatt a homokzat jobboldalán emelkedő négyzetü pavillon felé haladtak, egy igen elegánsan öltözött fiatal hölgygel s a szürke nénék egyszerű ruháját viselő apozával találkoztak. Daisy hit-telen eifordítá fejét és gyorsította léptét, mintha félné, hogy Rikhard társaságában felismerik. Azonban hiába volt az ovatoság. Mert halotta, a mint a fiatal hölgy miután elhaladt mellette, nagy csodálkozás kifejezésével így szölt az apacához:

— No lám! Miss Mellivan és Haraszti Hirtelen támadt nyugtalanság szorítá össze Daisy szivét. De annyira erőt vettek rajta a heves érzelmek, hogy elfogták a nyugtalanságát. Rikhard kinyitotta a pavilon ajtaját s az ifju miss nevelőnöje által követte belépett.

(Folyt. köv)

— Hajdu

Janszky ügy. volt — folyó hó tart. Ezen alkal szerint indítvány a megye az Edétén feliratot inté

— Hajdum

kereskedelem és a mult évben Hgedte, hogy jövő reczentől elválva nak. Az első ily rendeztetik és p részén fekvő H. dasági egyesüle marha ki a senyt is szárd kiszagdzák résztgyöbbszótont k muk jutalmazva jtt ki az egyesü megállapítása vé mánya f. hó 9-4 ház nagy teremt

— Leány

czeni ev. ref. t mint a mult tansuk, egy nő mag Sarolta, ki öcsös beiratkozva.

— Gyászj

né szül. Rott N. lós, Frida férjez Mór, Bella és li tén a kiterjedt szível jelentik a sógor és rokon n. etete 61-ik, bold ben, hosszas szeteli 10 órákor megboldogult hü tőkön reggel 9

dormann féle az izr. sarkotbe Mely végtisztes jó barátait és meghívjuk. Debr Béke hamvaira

— Könyv

rosban mükedve a napokban; a ajánlgattak egy nem kérek belől „Könyvü neki,

— Agyoni

Pérecsen Polgár Sándor és V a r endőrs ismeretlen; rendőrs es bonoz maz-ujvárosi sz törvényességhez meginditott.

— Liszt E

reuthnak most sa nyaraló előcsarnok holtteste, a váro pompázik az id tisztelőtetre. — Igel kilencz órák holttest — a m betegsége miatt halottas házhoz tak, de a halott bensőbb barátai vatal még nem e felelték kinyujtó feküdt, a hogy r felé hajló fővel, arczát szelid mo tat papi talárba Liszt meghalt ug mester, Beyreuth szokott. A falak be, Mint a mest fejenél áll Wagu lábtól pedig egy dalt három-három szobába lépők sz szerü, mély gyás ravatala mellett üt mozdulatlan kolt szobor. Kör nemán, halavány ágyához térdelpe csokolya, hol any tóni akaránk mozból. Kozima ass Michel Angelo P lával belőle is ki Wagner Izolda e asszony ekkor se a halottas szobá atya holttestét r enczet a bayreut tik el, mert a ben nem lehet. E Wagner Rikhard sék, azt is csak kivinni parancsá ságok a legko ellen, — hogy s z e n t e l e t l e

A halálhírt még ták a weimari na hatottsággal vál mester halála föl dott, hol és mik itt levő tanítván rrel fordultak a temetessék a v a hol Schiller é

Napi hírek.

Hajdumegye és Edelsheim — Janszky ügy. Hajdumegye mint már irtuk volt — folyó hó 13-án rendkívüli közgyűlést tart. Ezen alkalmalmmal — értesülésiük szerint indítvány fog tétetni az iránt, hogy a megye az Edelsheim-Janszky ügyben szintén feliratot intézzen az országgyűléshez.

Hajdumegyei lódíjazás. Az ipar-kereskedelemben és földművelésügyi minisztérium a múlt évben Hajdumegye kérelmére megengedte, hogy jövőre ezen megye részére Debreczentől elválva, külön lódíjazások tartassanak. Az első ilyenekülön lódíjazás az idén rendeztetik és pedig ezuttal a megye északi részén fekvő H. N. á. n. és g. n. a megyei gazdasági egyesület ugyanekkor szarvasmarha kiállítását, 2) ekeversenyt is szándékozik rendezni, és hogy a kisgazdák részt vegyenek, s hogy annál nagyobb összűntet kapjanak a részvételre s érdemük jutalmazva legyen, részükre díjakat tűzött ki az egyesület. A részletes program megállapítása végett a gazd. együl. választmányát h. hó 9-én d. u. 4 órakor a megyeház nagy termében ülést tart.

Leány gymn. tanuló. A debreczeni ev. ref. főgymnásium I. osztályában mint a múlt tanévről szóló Ertesítőben olvastuk, egy nő magántanuló is volt. Steinberger Sarolta, ki öccsével Arminnal együtt volt beiratkozva.

Ágyszajjelentés Ozv. Reiner Henrikné szül. Rott Nina valamint gyermekei Miklós, Frida férjzett Schwartz Benőné, Sándor, Mór, Bella és Ilika; Schwartz Benő ugyazintén a kiterjedt rokonság mélyen szomorodott szível jelentik a szerett férj, édes atya, após, w. sógor és rokonok néhai REINER HENRIKNEK elote 61-ik, boldog házasságának 25-ik évében, hosszas szenvedés után, e hó 3-án, este 10 órakor történt gyászos kimúlását. A megboldogult hült tetemei f. hó 5-én csütörtökön reggel 9 órakor fogták a főpiazc Biedermann féle házban levő lakásunkból — az izr. sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre ez elhalt rokonaink, jó barátaink és ösmerőseink bánatos szível meghívjuk Debreczen, 1886. Augusztus 4. Béke hamvaira

„Könnyű neki.” Egyik alföldi városban műkedvelői hangversenyt rendeztek a napokban; a fiatalok árulják a jegyeket, s ajánlgatták egy öreg urnak is. „Közönöm, nem kérek belőlük.” „De hisz vett a fia is.” „Könnyű neki, ő — süket.”

Agonyitotték f. hó 1-én Vámos-Pécsen Polgár Imre ottani lakost Bereczky Sándor és Varga Gábor. A gyilkosság oka még ismeretlen; tegnap volt a helyszínen a rendőr és bonczvizsgálat. A bűnügy a bal-maz-újvárosi szolgabírórság részéről a kir. törvényszékhez át, honnan a vizsgálat már megindított.

Liszt Ferenc a ravatalon. Bayreuthnak most sajtáságos képe van: Wahnfried nyaraló előcsarnokában fekszik kiterítve Liszt halottja, a város pedig tarka zászló díszben pompázik az ideérkezett német trónörökös tisztelőit. — Liszt koporsóját hetfőn reggel kilenc órakor lekeltették olmozni, mert a halott — a mester régóta nyilvánult vízi betegsége miatt — gyorsan elenyészik. A halottas hához mindig óriási tömegek vonultak, de a halottat csak a Wagner-család legbensőbb barátainak mutatták meg, mert a ravatal még nem volt kész. Liszt — mivel elfeledték kinyújtóztatni — abban a helyzetben feküdt, a hogy meghalt; fölemelt, kissé bal-felé hajló fövel, lefőleg kezekkel. Halvány arcát szelid mosoly világította meg. A halottat papi talárba öltöztették. A szoba, a hol Liszt meghalt ugyanaz a kis szoba, a hol a mester, Bayreuthban járván, mindig lakni szokott. A falakat fekete posztóval vonták be. Mint a mester életében, most is az ágy fejénél áll Wagner Rikárd óriási mellszobrára, lábtól pedig egy nagy Krisztuskép. Két oldalt három-három gyertya égett. A halottas szobába lépők szívét összeszorította az egyszerű, mély gyász. A nagy magyar művész ravatala mellett kedvenc lánya Wagneré ült mozdulatlanul, mint egy fekete burkolt szobor. Körülötte a Wagner gyermekei némán, halaványan hol nagyapjuk holtas ágyához térdelve és a halott hideg kezét csókolva, hol a nyújtok ölelve, mintha ébreszteni akarának mozdulatlan, könnytelen gyászból. Kozima asszony olyan volt, mint a Michel Angelo Pieja-ja; mintha atyja halálával belőle is kiszűt volna a lélek. Délután Wagner Izolda egyszerre elalajult. Kozima asszony ekkor sem mozdult. Izoldát kivitték a halottas szobából és Kozima tovább őrzé atyja holttestét néma keservben. Liszt Ferencet a bayreuthi városi temetőben temetik el, mert a Wahnfried nyaraló kertjében nem lehet. E kertben tudvalevőleg csakis Wagner Rikárd fekszik és hogy ide temethessék, azt is csak II. Lajos bajor király tudta. kivinni parancsával, mert az egyházi hatóságok a legkomolyabban tiltakoztak az ellen, — hogy katolikus ember holttestét szenteletlen földbe temessék. A halálhírt még vasárnap éjjel megtáviratozták a weimari nagyhercegeknek, ki mély meghatottsággal válaszolt; gyászárt fejezve ki a mester halála fölött, egyszersmind tudakozódott, hol és mikor lesz a temetés: Lisztnek itt levő tanítványai erre ezalatt távirati kézzel fordultak a nagyhercegrez, hogy Liszt temetessék a weimari fejedelmi sírboltba, a hol Schiller és Göthe is nyugsznak. A

nagyherceg azt felelte, hogy a temetés kérdésében csak a család dönthet. — Liszt régi hű szolgája, Miska (magyar születésű ember) azt mondja, hogy Liszt előtte sokszor kijelentette, hogy ott akar eltemetkezni, a hol meghalt. Liszt végrendelete állítólag egy bécsi ügyvéd kezei közt van, kihez a család táviratot intézett, de választ eddig nem kapott. Toder neje, Bilow Daniella, Liszt unokája, kinek menyegzőjén a mester nem rég jelen volt, azt mondta: „Ugy hiszem, a temetés csak ideiglenesen lesz.” Hetfőn Weisbrod szobrász levette az elhunyt halott maszkját. Brad idevaló fotografus pedig lefényképezte a tetemet és a halottas szobát.

Laszki Liszka, Scholz és a többi Orpheum társasági énekes tagok bucsu jutalomjátéka a Bika szálloda éttermében fog megtartatni.

Kedvezmény a gabonaszállításnál. Az osztrák-magyar államvasut igazgatósága tudvalevőleg aug. és szept. hónapokra az északi és nyugati külföldre magyar vonalainak állomásairól szállítandó gabona számára 100 kilogrammonként 30, illetve 10 fillér kedvezményt engedélyezett s erről a közlek. minisztert is értesítette. A miniszter a fölterjesztést megelégedéssel vette tudomásul, amennyiben e kedvezménynek engedélyezése által az osztrák magyar államvasut belső állomásainak legalább a külfölddel való forgalmában, habár csak ideiglenesen is alkalmazza a magyar államvasutak olcsóbb helyi díjazásait. Egyidejűleg felhívta a miniszter a m. kir. almai valamint a kassa-oderbergi vasutak igazgatóságait, hogy az osztrák-magyar államvasut által tervezett e díjkedvezményekben a közös állomásokon föladandó küldeményekre, vonatkozólág résztvegyenek. A miniszter fölszólította továbbá az osztrák-magyar államvasut igazgatóságát, hogy ez általa már évekkkel ezelőtt kezdeményezett díjkedvezmények ne szorítottassanak csak a proponált két hónapra és ne köttesenek tiz koci minimális mennyiséghez, hanem vegye fontolóra: vajjon nem volna-e közgazdasági szempontból megokolt e kedvezményes díjazást állandósítani.

Kolera nosztráz Nagyváradon. Hetfőn délután boncolták fel a kolera kórházban Nagyváradon Schvarcz Mór, sergesi pusztá melletti lakos holttestét. Az illető 60 éves egyénen rövid betegsége alatt a kolera nosztráz tüneteit észlelték s ezért rendeltetett el a boncolás is — az illető n. pece-utcai lakásán Mertz Antal, v. egészségügyi biztos rögtön megtétette a kellő öntetkedéseket. A boncolást dr. Kálmán Szidor főorvos eszközölte s ez alkalommal a kezelő orvos által nyilvánított betegség minősége beigazolást nyert. Ez az eset újra alkalmat ad nekünk figyelmeztetni a lakosokat a tisztaság és az egészség szigorú megővására.

A névmagyarosítások ez év első felében. A folyó év első felében engedélyezett névmagyarosításokról nagy gondalóval összeállított kimutatás fekszik elöttünk. E kimutatásban közölve van az eredeti vezetékneven kívül a fölvetett új vezetéknev, a családó és gyermekeinek polgári állása, lakohelye, születési helye, éve és vallása továbbá az engedélyt tartalmazó miniszteri rendelet száma és végre a kelet, a midőn a névváltoztatás a hivatalos lapban megjelent. Igaz ugyan, hogy névváltoztatás, s a kimutatás szorosban végre erre terjed ki, még nem azonos a névmagyarosításával, mindazáltal oly név, mely nem magyar hangzásúval cseréltetett föl, csak kevés van s így nemzetiségi szempontból méltán érdeket kelthet a munkálat. Megemlítjük mindjárt, hogy az 1886. év első hat hónapja alatt összesen 726-an változtatták meg miniszteri engedéllyel nevüket s így az anyag oly terjed mes, hogy az adatoknak áttekinthető, részletezett csoportosítását adni vjmi nehéz. Mindazáltal néhány jellemző mozzanatot ki akarunk emelni. Így a különfélekezeteket tekintve, látjuk, hogy a névmagyarosítás terén a római katolikusok és az izraeliták szolgáltatnak a legnagyobbt „continuenst, míg a többi felekezet csaknem elenyésző számmal szerepel. Megmagyarosította nevét ugyancs 334 róm. kath. és 327 izraelita vallású egyén: a gör.-kath. közül 28-an, az evang. között 26-an a reformátusok között 8-an, azonfelül 2 gör. kel. vallású és 1 unitárius is szerepel a névsorban. A foglalkozást illetőleg van a nevüket megmagyarosítottak sorában 6 lelkész, 6 ügyvéd, 8 orvos, 4 mérnök, 1 aljárásbíró, 5 hírlépiró, 7 tanár, 9 tanító, 7 földbirtokos, 30 kereskedő. Legnagyobbt számban vannak képviselve a hivatalnokok és az iparosok; az előbbiek között különösen az állami és vasuti tisztviselők. Végül constatálni kívánjuk, hogy annyiban is haladást mutatkozik e mozzanatokban, hogy az illetők egyszerűbb és magyarosabb neveket választottak, mint a milyenekkel a magyarosodás ezen nyilvánulásainál főleg találkozhatunk.

Az orsz. színész iskolában a beiratkozások f. é. szeptember hó 9-én csütörtökön d. u. 4 órakor kezdődtek, s három napou át, minden d. u. 3-5-ig; bezárólág szeptember 11-én fejeztetnek be. A jelentkező növendékek fölveteli vizsgálata szeptember 13-án, hetfőn d. u. 3 órakor tartatik meg, ugyancsak tanoda helyiségében, kerepesi ut., nemzeti színház bérháza III. em. A fölveteli kellek: szinpadias, csinos alak, tiszta kiejtésű csengő hang, s kifejelett testi alkotás mellett, (meiytől a

15-16. vizsgálaton jelenlevő orvos ad véleményét) legalább 18 éves kor a férfiaknál, s betöltött 15 év a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyítandó. — Szükséges továbbá annyi műveltség és iskolai képzettségről szóló bizonyítvány mennyit a megjelölt korban minden művelt ifjútól megvárhatni. Azok, kik nem szüloik vagy gyámjaik kíséretében jönnek, a szülok vagy gyámok írásbeli beleegyezését tartoznak magukkal hozni. A jelentkező növendékek csak törvényes családi nevelőkön irathatják be magukat. Arra pedig előre is figyelmeztet az igazgatóság mindenkit, hogy a beírás és fölveteli díj 6 frt, a beiratásnál az onnallefizetendő, fölveteli esetén — pedig az évi 3 frtnyi tandíj első részlete 10 frt, melynek fizetése alól első éves növendékek föl nem mentetik. Végül szükséges megjegyeznünk, hogy az operai szakra csak oly jelentkezőket veszünk föl, kik a m. kir. zeneakadémia magánének tanfolyama III-ik osztályának elvégzését bizonyították, vagy annyi készséget mutathat föl, mennyi ezen osztályokban megkivántatik, mely esetében a m. kir. zeneakadémiában magánvizsgálatot tehet, s az ennek folytán nyert bizonyítvány alapján az orsz. színésziskola I. osztályában fölvetethetik.

Védekezés a villámcsapás ellen A villámcsapás ellen való védekezéstől a „Gazd. Mérték” a következőket írja: A villámosságnak a föld lakóira való kártalanító tétele végett már Franklio szerkesztette az általánosan ismert villámhárítót, melynek segítségével a felhők nemleges villámossága a föld mélyébe elvezetettik, a hol a föld villámosságával való egyesülés mind-nk kár nélkül végre mehet. A jó villámhárítók legfőbb kellei tehát a villámcsapást jól felvevő fémcsucok, melyek azelőtt aranyozott rézből, jelenleg pedig nickelből készülnek, továbbá még nem szakított jól vezető fémvezeték a talajvizig. Hogy ez utóbbi mennyire fontos, kitűnik már abból is, hogy a villám kiválóan mely gyökér fáka csap be, míg laposan elterülő gyökerekkél bíró fákat ritkán talál. A házak e tekintetben ugyanazon körülményeket mutatják, mint a fák. Oly házak, melyek alapfalai mélyen a talajvizbe érnek, vagy a melyek alapfalai folytonosan nedvesek sokkal nagyobb mértékben vannak a villám beütésének kitve, mint oly építmények, melyek alapfalai szárazak, száraz talajon állnak vagy a melyek alapfalai a földtől aszfaltreteg által vannak elválasztva. Az épületek sokkal jobban lesznek a villámbeütés ellen biztosítva, ha azok alapfalait úgy alul, mint oldalt is öntött aszfalttal választjuk el a földtől, valamint a pincéket is aszfalttal burkoljuk. Az aszfalt teljesen magakadályozza a felhő-villámosságának a föld villámosságával az épületen keresztül való egyesülését, mivel az jó szigetelő és tartós anyag. Főleg különálló épületek, mint szalmalmok, gyárak stb. al-pjai volna. ak kivétel nélkül mintegy 10 cm. vastag aszfaltreteg által elválasztandók. Egyes emberek igen egyszerűen megvédhetik magukat a villámcsapás ellen, ha a talpuk alá nem igen vékony üveglemez tesznek; a gummi-öltözékek szintén jól védelmeznek. Épületeknél az aszfalt lemezparfüdél kintű óvószőr a villám beütése ellen.

Egy debreczeni cigány mint Liszt kedvence.

Hogy Liszt nagyon szerette a cigányokat, már volt alkalmunk elmondani. A következő történetek bizonyítja, hogy az előszeretett több volt nála pusztá szeszélynél. A negyvenes évek elején Párisban tartózkodott, mikor egy napon belép hozzá Teleyen Sándor, legkedvesebb barátja és egy tizenkét éves, huszáregyenruhába öltözött fiút mutat be neki ezen szavakkal: — Mézd csak Ferenc, ezt hoztam neked ajándékba!

Nagy volt a jelenlevők bámulata. Különösen Thalberg, Lisztnek akkor legnagyobb vetélytársa, sehog sem akarta megérteni, hogy embert lehessen ajándékozni valakinek. — Hát önkénel még a rabszolgaság divik? — kérde leplezetlen bámulattal.

Liszt maga is csodálkozott eleinte, mert már elfelejtette, hogy egyszer Teleyen Sándor előtt azon óhajának adott kifejezést hogy valóságos cigánymuzsikust szeretne maga mellé, a ki minden utján elkísérje. Most teljesült kívánsága.

A fiú jó ideig élt Liszt környezetében és sok bajt okozott a mesternek. Olyan büszke volt hogy csak „lőhátról” lehetett vele beszélni; a mellett nyalának és minden női lénynek szenvedélyes „kedvelője.” Józsi valóságos hínevre tett ezért abban az előkelő körben, mely Liszt körül csoportosult és Balzac valamint George Sand mindent elkövettek, hogy lehetőleg elkenyésztesék. A fiatal cigány sok pénzt keresett, mert a legelőkelőbb szalonokban is szívesen hallgatták és jól fizették eredeti dalait. De a milyen könnyen kereste a pénzt, ép oly könnyen tul is adott keresményén. Egyedüli életétől abban találta, hogy mennél nagyobb eleganciával öltözködjék; a puszták fiából rövid idő múlva tökéletes divatbáb lett.

Mikor Liszt Spanyolországba utazott, Józsi a párisi zenedé híres tanárának adta át, a ki megígérte, hogy minden lehető el

fog követni a fiú nagy tehetségének kiképzésére. De az ígérte nem volt könnyű beváltani. A fiú határtalan megvetést tanusított minden iránt, a mi rendszeres foglalkozáshoz hasonlított és nem akart semmit sem tanulni. Magával hozta hegedűjét és nem akarta azt más hangszerral fölcserélni. Le-nézte környezetét, kiijeletette hogy többet tud, mint tanára és végképp elkeserítette ezt.

Liszt levél utján értesült növendéke „civilizálatlan” magaviseletéről. Abban a reményben, hogy személyes befolyásával hatni tud rá, elküldette maga után Strassburgba, ahol épen akkor tartózkodott. Mikor Józsi megpillantotta „urát”, kitört belőle egész féktelen és aljában jó természet. Oda vetette magát Liszt lábához, csókjaival halmozta el kezét és úgy zokogott örömben, hogy alig lehetett elcsendesíteni.

— Ejnye Józsi, hisz te valóságos gavallér vagy! — mondá tréfasan Liszt, hogy elérzékenyülését elpalástolja.

Csakhamar azonban tapasztalta, hogy Mátyás király cigányának igaza volt: „A hollóbból soha sem lesz galamb, a cigányból pedig soha sem válik kótából és szabályok szerint játszó muzsik.” Visszaküldte tehát hazájába, ahol Józsiból derék primás lett, aki csak szép álmoké emlékezett vissza a a párisi tartózkodásra.

Sok év múlva, 1861-ben Liszt levelet kapott Debreczenből, melyben Sára y József más néven „Czigány Józsi”, Bóka Károly bandájánál, híru adta a mestert, hogy még mindig szeretettel és hű ragaszkodással gondol rá. Megnővült és első születt fiát a mester után nevezte el. Társai különös tiszteletben tartják, mivel tudják, hogy ő egykor Liszt tanítványa volt. S ez az ő legnagyobb büszkesége, melyet nem adna oda a világ valamennyi kincséért.

Liszt maga egy ízben így nyilatkozott: „Sok mindenfélét próbáltam már ez életben s ritkán eredmény nélkül. De arra még most is bizonyos szögyen érzettel gondolok, hogy elég vakmerő voltam cigányból tanult zenészt faragni akarni. Mondhatom, felsültem vele. Az erdei madár csak tovább zengi dalát, akárhogy akarjuk is azt a fejből kivenni!”

Legujabb.

A „Debreczeni Ellenőr” eredeti távirata.

BAYREUTH, aug. 4. Liszt Ferencz temetése tegnap kedvező időjárás mellett fényesen s nagy részvétel mellett végbement. A magyar közoktatási miniszteriumot és zeneakadémiát Mihalovits és Végh képviselték. Számos részvételtávirat érkezett.

FIUME, aug. 4. Az utolsó 24 órában újabb koleraeset nem fordult elő.

Husarak.

megállapítva bejelentve 1886 július hó 4-től július 11-ig

30-36 kr. Rác Györgynél Czepléd-utca 2599 sz. alatt.

34 kr. Erdei Jánosnál Morgó utca 587 sz. alatt.

36 kr. Rác Györgynél Csapó-utca 10 sz. a. Rózsatér 10 szám alatt.

44 Magyar Gábornál Piacz 1-ső székben, valamint a három izraelita székben a piacon. — Minden többi. bejelentett 26 más-szárszékben pedig 40 kr.

Jegyzet: Magyar Gábor három székében 1 kiló hus nyomaték nélkül 8 krral drágább.

Debreczen 1886. július 3-án.

* Tegnap kérezősködtünk Sáray Józsi után, s az a felvilágosítást nyertük, hogy nevezett 10-15 év előtt halt meg itt Debreczen. Testrészlete a Tárkányi bandájával most a poprádi fürdőn játszik (Szerk.)

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos: **Vértesi Arnold.** Főmunkatárs: **Karczag Vilmos.**

Farbige seidene Faille Française Surah, Satin merveilleux, Atlasse, Damaste, Ripse und Taffete fl. 1.35 per Meter bis fl. 7.45 vers. in einzelnen roben und Stücken zollfrei in's Haus das Seidenfabrik-Depot G. Henneberg (k. und k. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe kostenlo. kr. Porto.

Kiss és Bayer

természettani mechanikai

m ü s z i n h á z u k b a n

ma és mindnap

fényes előadás.

Kedzete este 8 órakor

Vasárnap két nagy előadás.

d. u. 5 órakor és este 8 órakor.

Ninos többé fogfájás

A SOULAC-i Gironde apátságtól
tisztelendő BENEDEK-rendi szerzetesek Dom Maguelonne Prior
fogvizének
használatára.

2 arany-érem: Brüsszel 1880. London 1884.
A legmagasabb kitüntetések.

Boursaud Péter prior által 1373 évben feltaláltot

A tisztelendő Benedek-rendi szerzetesek fogvizének használata, naponként néhány cseppet vízbe véve, megakadályozza és gyógyítja a fogak odvasságát, melyeknek fehérséget és szilárdtságot kölcsönöz, amennyiben a foghúst erősíti s teljesen egészségesse változtatja. — Valóságos szolgálatot teszünk a lap olvasóinak, midőn a régi és hasznos szert, a legjobb gyógy- és-egyedüli óvszert fogfájás ellen ajánljuk.

A cég alapítottát 1897. Főgynök: **SEGUIN** 3. Rue Huguerie, 3. BORDEAUX.
Elixir dentifrice 1 frt 50 kr. 2 frt 50 kr. és 4 frt Poudre 80 kr. és 1 frt 25 kr. Pate 80 kr. és 1 frt 25 kr.
Raktárak Debreczenben: Schwarz M. Benő, Szepessy és Kerekes kereskedésében s Dr. Rothschnek E. gyógyszer-tárában.

Pályázati hirdetmény.

Hajdumegyébe kebelezett Kaba köz
ségben, lemondás folytán üresedésbe jött
községi állatorvosi állomásra ezennel pá-
lyázat hirdetettik.

A jószág állomány: 1780 drb szar-
vas marha, 1180 drb ló, — 12000 drb
birka, 4160 drb sertésből áll.

Javadalmazás: 200 frt évi fizetés,
— saját lakásán 20 kr, lakásán kívül
30 kr, — a községen kívül 50 kr. látog-
gatási díj; hus vizsgálatért egy drb nagy
jószág után 56 deka, 10 drb birka után
56 deka hus; ezeken kívül kilátásba
helyeztetik 1887. évtől kezdve, az állat-
egészségügyi vasuti szemlélő bizottsági
tagság is, mely után szintén szép jöve-
delem jár.

Felhivatnak tehát azon érvényes ok-
levéllel bíró állatorvosok, kik ezen állo-
mást elnyerni ohajítják, hogy kellőleg fel-
szerelt és bélyegzett kérvényeiket, f. évi
sept. hó 1-ső napjáig alólról szolgabíró-
nál adják be. Nádudvar, 1886. aug. 2

Nábráczky
szolgabíró

Máriaczei gyomorcsöpek.

Kifüő hatású szer
a gyomor minden betegségekben.

Védjegy
Főhímlulhatatlan
étvágyhiány, gyom-
orégység, roz-
illatú léteket, fel-
fúvadás, savanyú
felbőfés, kólika,
gyomorhurut, gyom-
orégés, homok- és
darakepés, tul-
ságos nyálkaképző-
dés, sárgaság, under-
és hányás-füfájásba
a gyomortól eredő
gyomorgöres, szék-
szorulás, a gyomor-
nak ételekkel és ita-
lakkal való túltelődése, glisztek, lép-
máj és aranyeres bántalmak esetében.
Egy üveges ára használati utasítással
együtt 25 kr.
Központi szerkesztés Brady Károly
gyógyszerész által Kremislerben
(Morvaország).
Kapható minden gyógyszer-tárában.

Szerkesztőség

Széchenyi-utca 8
kereske

HIRE

előfizetési pénzek

valamint a la
minden k ü z l e

Bérmertelen lev

fo

XIII. é

Az orosz

Lehetetl
meséjére nem
vázat olvassu
tekintélyesebb
Vremjá"-ban,
zarja a vizet
megtoldja az
junk le Kou
almáról.

Már err
satyram non
Péter csár
lehetünk ké
csak arra ne
janak a Kou
való áhitozás
Moszkva pol
lenlétében p
nép sohasem
miszerint a g
az Aja Soph
osztrák-magy
stantinápoly

Téved a
szi, hogy az
tott vádakra
vezetheti az
got-Európa t
az önfentart
orosz befoly
határt szab
ez vitt be b
a hódítási vá
megszállást
vesebben ell
mert az esen
zolta, hogy
volna a mon
Az is té
gária közt f
mában sem
tuk, hogy ez
lokális hatal
nem volt o

A „Debrec

Liszt s

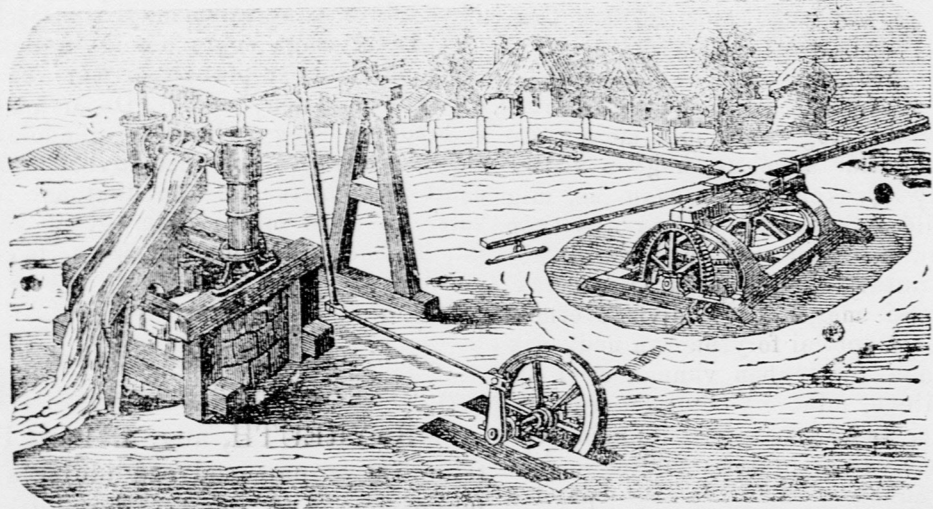
Élete utj
mégis volt e
idő, mikor szer
csapdosta, a k
akkori párisi t
szonya, a Ster
nő, d' Adoult Z
nya volt.

D' Agoult
a forrada om u
üzött Flavign
frankfurti ban
Tizenhárom év
egy évvel kés
ben állott, kör
gétől, kik az é
fiatal nőnek sz
velésének nyil
nyének féktele
birták anyját,
lósága daczára
velés végett, s
vezetése alatt
Sacré coeur de
került. A fia
izében párisi n
vagy rabeszlé
a valóság dolg
Nem tudott ha
nyiltan és ellen
tartózkodás utá
tért anyja ház
és módja szeri
ba, hol szellem
Páris híres női
1827-ben

Alapított 1858-ban.

W A L S E R F E R E N C Z

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang és ércöntödéje,
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet
kutakban és mindennemű szivattyukban.

Elvállal teljes vízvezetékek berendezését városok, földbirtokosok és magánzók részére, modern
technici alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

KÖZ és MAGÁN FÜRDŐK
felszerelésére

szagmentes ürszékek

felállítására s minden vízművi munka gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmenten köldetnek.

EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYU GYÁR.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legújabb és legdivatosabb betűkkel
gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN SZÉCHENYI UTCZA SIMON-ház

ajánkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

Községi és gyámi rovatos ívek hivatalos nyomtatványok

MINDEN ALAKBAN

ÜGYVEDI ES KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK

falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélborítékok,

báli meghívók, névjegyek füzetek és könyvek

a legjutányosab b á r a k e n á l l i t t a t n a k k i .

VIDÉKI MEGRENDELESEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.